

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

Максимова Ірина Максимівна

УДК 658.012.32

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної (магістерської) роботи

**ПРОЕКТУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ
ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА
АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ**

*спеціальності 073 «Менеджмент»
(освітньо-професійна програма «Менеджмент і
адміністрування»)*

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук
Сагачко Юлія Миколаївна,
Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
доцент кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

Захист відбудеться на засіданні Державної
екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м.
Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах в основі неефективного функціонування вітчизняних підприємств і низьких темпів науково-технічного прогресу лежать організаційні структури, що базуються на централізації, багатоступеневій ієрархії та незмінності методів управління. Підприємства мали складні організаційні структури елементами якої були формальні групи або, інакше кажучи, структурні підрозділи. Обмін діяльністю між ними мав натуральну форму, його напрямки та обсяги визначались вольовими адміністративним впливом керуючої підсистеми без належного економічного та соціального обґрунтування.

В умовах змішаної, державою регульованої, соціально орієнтованої ринкової економіки система ринкових відносин має охопити також і внутрішнє середовище сільськогосподарських підприємств. Тут обмін діяльністю між структурними підрозділами має відбуватись виключно у товарно-грошовій формі. Це стане можливим лише за умови, якщо існуюча „неринкова” ієрархія формальних груп, або, інакше кажучи, організаційна структура, буде замінена організаційною структурою ринкового типу.

На даному витку ринкової трансформації сільськогосподарські підприємства вже юридично оформились як організації ринкового типу. Але у більшості з них їхнє внутрішнє середовище ще не одержало ринкової сутності. Адже структурними підрозділами не надано статусу повноцінних відокремлених суб'єктів ринку. Вони не є володарями основних та оборотних засобів, не здійснюють

самофінансування, не одержують прибутку. А це обумовлює відсутність у них матеріальної та моральної зацікавленості у кінцевому результаті своєї діяльності. Відсутність же цієї останньої гальмує процес ринкової трансформації економіки АПК.

Для того, щоб врегулювати цю проблемну ситуацію треба невідкладно здійснити корекцію існуючих „неринкових” організаційних структур господарських організацій аграрного сектора. Цілком зрозуміло, що здійснити це без досліджень, без наукового пошуку неможливо.

Але все ще залишається багато маловивчених аспектів цієї проблеми. Все ще явно бракує глибоких досліджень можливостей запровадження в організаціях аграрного сектора комерційного розрахунку та освоєння необхідних для цього організаційних структур. Це, а також і відсутність єдиної, відпрацьованої на державному та регіональних рівнях стратегії формування та освоєння нових організаційних структур багато в чому гальмує процес ринкової трансформації економіки АПК України. Такі дослідження з теми даної дипломної роботи покликані прислужитися, хоч і невеликим, а все ж кроками у напрямку до врегулювання проблеми удосконалення організаційної структури господарських організацій аграрного сектора.

Теоретичну базу дослідження склали дослідження проблеми удосконалення організаційної структури господарюючих суб'єктів аграрного сектора таких авторів Амбросов В.Я., Гайдуцький П.І., Дем'яненко М.Й., Завадський Й.С., Лукінов І.І, Малік М.Й., Месель-Веселяк В.Я., Ушачев І.Г., Юрчишин В.В. та ін.

Метою дослідження є обґрунтування можливості та доцільності удосконалення існуючої організаційної

структури, методологічних, методичних та практичних аспектів з урахуванням інтересів реформування аграрного сектора. Загальна (глобальна) ціль удосконалення існуючої організаційної структури – це такий стан ієрархії формальних груп, за якого вони здатні застосувати модернізовані індустріальні технології, функціонувати у режимі вільного підприємництва, мають поглиблену або, навіть глибоку спеціалізацію, здійснюють самофінансування, та одержують прибуток. Для досягнення поставленої мети досліджень у кваліфікаційні (магістерській) роботі вирішувались такі **завдання**:

- 1) уточнення понятійного апарату процесу удосконалення організаційної структури;
- 2) аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду, удосконалення організаційної структури;
- 3) визначення сутності, ролі, значення та наслідків удосконалення організаційної структури;
- 4) обґрунтування пріоритетних напрямків переходу до оптимальної ієрархії формальних груп;
- 5) визначення соціальної та економічної ефективності проектних пророблень.

Об'єкт дослідження є процес оптимізації організаційної структури конкретного господарюючого суб'єкта

Предмет дослідження - є теоретичні, аналітико-дослідницькі та проектно-рекомендаційні аспекти структурної змінної „організаційна структура” господарюючого суб'єкта система АПК.

Структурно робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Теоретичною і методологічною основою дослідження була діалектична теорія пізнання і системний підхід до вивчення економічних явищ, і

процесів, теоретичні положення вітчизняних та зарубіжних вчених з теми кваліфікаційної (магістерської) роботи. Для реалізації дослідження були використані абстрактно-логічний (теоретичне узагальнення та формування висновків), метод системного аналізу. SWOT-аналіз операційної системи досліджуваного суб'єкта, розрахунково-конструктивний та порівняння, кореляційного аналізу та інші загальноприйняті статистичні методи. Для обробки статистичного і фактичного матеріалу використовувалась сучасна комп'ютерна техніка та комп'ютерні програми. Достовірність отриманих результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень при підготовці кваліфікаційної (магістерської) роботи були використані відповідні закони України, звітні оперативні дані досліджуваного підприємства наукові розроблення вітчизняних і зарубіжних вчених економістів-аграрників, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, наукових публікацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в визначенні теоретичних, методологічних та практичних положень удосконалення організаційної структури. Отримано наступні наукові результати, які є предметом новизни і які виносяться на захист:

- 1) сформульовано та обгрунтовано положення про оптимізацію виробничої структури, яка має бути покладена в основу проектних пророблень, щодо оптимізації організаційної структури;
- 2) сформульовані та обгрунтовані пропозиції про впровадження варіантів організаційної структури які передбачають впровадження

внутрішньогосподарського підприємства (інтрапренерства), внутрішньогосподарського комерційного розрахунку та оптимальної організаційної структури управління;

3) сформульована та обґрунтована пропозиція щодо формування стратегічно господарських підрозділів (СГП) та центрів прибутку (ЦП).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що опрацьовані автором кваліфікаційної (магістерської) роботи методичні підходи до вирішення проблеми проектування оптимальної організаційної структури підприємства аграрного профілю мають бути використані у ході подальшої ринково-підприємницької трансформації. Кваліфікаційна (магістерська) робота виконана на замовлення аграрного підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна (магістерська) робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Вона виконана на 110 сторінках комп'ютерного тексту, містить 28 таблиці та 14 рисунки. Список використаних джерел налічує 64 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «Удосконалення організаційної структури підприємства аграрного профілю, як важлива складова організаційно-економічної реструктуризації» розглянуто: сутнісно-змістовну характеристику структурних перетворень в аграрному секторі АПК, встановлено механізми

позитивного впливу оптимальної організаційної структури на результати функціонування підприємств аграрного сектора, а також розглянуто зарубіжний та вітчизняний досвід удосконалення організаційної структури сільськогосподарських підприємств аграрного сектора.

У другому розділі «Організаційно-економічна характеристика підприємства аграрного профілю та сучасний стан його організаційної структури» розглянуто: сучасні економічні та соціальні параметри досліджуваного підприємства; проведено оцінку існуючого рівня ефективності та продуктивності функціонування ПСП “Оазис”, а основні параметри оптимальної виробничої структури і оцінка сучасної організаційної структури.

У третьому розділі «Стратегія удосконалення організаційної структури на підприємства аграрного профілю» представлено формування дерева цілей процесу удосконалення організаційної структури, розглянуто комплектування формальних груп в межах функціональних зон (блоків), а також економічні, соціальні та психологічні аспекти впливу оптимальної організаційної структури на ефективність функціонування підприємств аграрного профілю.

ВИСНОВКИ

1. Під час виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи було встановлено, що особливо значущими, найкритичнішими внутрішніми змінами є структурні змінні - виробнича структура, організаційна структура та організаційна структура управління. Їх корекція складає головний зміст організаційно-економічної реструктуризації.

2. В кваліфікаційній (магістерській) роботі було

досліджено і встановлено, що загальна (генеральна або вихідна) ціль оптимізації організаційної структури – це такий організаційно-правовий стан формальних груп операційних працівників та окремих операційних працівників (які не входять до складу формальних груп) за якого вони мають можливість функціонувати у режимі внутрішньогосподарського підприємництва (інтрапренерства).

3. Оптимізація організаційної структури зводиться до здійснення департаменталізації – процесу створення формальних груп, здатних функціонувати в режимі суб'єктів колективного середнього та малого підприємства. Департаменталізація немислима без делегування новоствореним формальним групам повноважень і задач. Департаменталізація та делегування є важливими передумовами успішного функціонування суб'єктів колективного малого підприємства

4. Найбільш значущим організаційно-економічним аспектом оптимізації організаційної структури є суттєве розширення мережі центрів відповідальності. Головним соціальним аспектом оптимізації організаційної структури є формування нового операційного працівника – власника та неухильне підвищення якості праці та якості життя населення сільських агломерацій.

5. Зовнішнє середовище ПСП “Оазис” є сприятливим для нарощування виробничого потенціалу до об'єктивно необхідних обсягів.

6. Об'єктивно необхідну пропорційність між основними елементами внутрішнього середовища ПСП “Оазис” – між організаційною культурою, структурою та ресурсами поки ще забезпечити не вдалось.

7. Існуюча організаційна структура ПСП “Оазис” не сприяє запровадженню внутрішньогосподарського підприємництва (інтрапренерства), а існуючі системи організаційно-комунікаційних зв’язків та масштаб (діапазон) керуваності та контролю не є оптимальними. Тому необхідність її удосконалення вже давно назріла.

8. Найбільш прийнятним для освоєння у ПСП “Оазис” є підприємницький варіант організаційної структури – дивізійна продуктова організаційна структура яка передбачає створення організаційно-технічних умов для запровадження внутрішньогосподарського комерційного розрахунку.

9. З метою підвищення трудової активності операційного персоналу та підвищення його зацікавленості у результатах своєї праці сформувати низовий рівень який має бути заповнений глибоко автономними, самоврядними первинними мікроколективами здатними функціонувати у режимі колективного малого підприємництва.

10. Створення структурних підрозділів здатних функціонувати у режимі внутрішньогосподарського підприємництва (інтрапренерства) має супроводжуватись комплексом дій, орієнтованих на створення внутрішньогосподарського підприємницького середовища.

11. Про запровадження внутрішньогосподарського підприємництва (інтрапренерства) не може бути мови, якщо синхронно з ним не буде забезпечуватись поступово але неухильно укомплектування всіх формальних груп кадрами висококваліфікованих керівників, спеціалістів та операційних працівників.

12. Заходи щодо удосконалення організаційної структури не будуть здатні принести очікувані від них результати до того часу, поки синхронно із їх здійсненням не буде здійснюватись оптимізація виробничої структури та організаційної структури управління у ПСП “Оазис”.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Максимова І.М. Управління ефективністю виробництва продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах / І.М. Максимова, М.С. Маховський // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Управління розвитком соціально-економічних систем". ХНТУСГ, 2019. – С. 219-221.
2. Максимова І.М. Особливості управління підприємствами аграрного профілю / І.М. Максимова, Л.І. Кривич // Сучасний рух науки: тези доповіді VIII міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Дніпро, 2019. - Т2 – С. 304–308.

АНОТАЦІЯ

Максимова І.М. Проектування оптимальної організаційної структури підприємства аграрного профілю.

В кваліфікаційній (магістерській) роботі автором розглянуто поняття організаційної структури як структурної змінної господарюючих суб'єктів системи АПК, а також напрямки її удосконалення. Проаналізовано параметри оптимальної виробничої структури і оцінка сучасної організаційної структури. У роботі обґрунтовано економічні, соціальні та психологічні аспекти впливу оптимальної організаційної структури на ефективність функціонування підприємств аграрного профілю.

Ключові слова: організаційна структура, структурні змінні, інтрапренерство, дивізіональна, департаменталізація, ефективність, формальні групи.

SUMMARY

Maksymova I. Designing the optimal organizational structure of the agricultural profile enterprise.

In the qualification (master's) work the author considers the concept of organizational structure as a structural variable of economic entities of the agroindustrial complex, as well as the directions of its improvement. The parameters of the optimal production structure and the evaluation of the modern organizational structure are analyzed. The economic, social and psychological aspects of the influence of optimal organizational structure on the efficiency of functioning of enterprises of agricultural profile are grounded in the work.

Key words: organizational structure, structural variables, intrapreneurship, divisional, departmental, efficiency, formal groups.

Комп'ютерний набір і верстка
Максимова І.М.

Підп. до друку _____ 2019. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № ____

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.